

תוכן עניינים

2	מבוא
2	שאלה והשערת מחקר
3	סקירת ספרות
3	פרק 1. סמכות של ראשות העיר
4	פרק 2. שחיתות ברשויות מקומיות
5	דיון קשר בין סמכות לשחיתות
7	סיכום ומסקנות
8	ביבליוגרפיה

עבודה זו תבקש לעמוד על הקשר שבין סמכותו של ראש העיר ובין השחיתות ברשויות המקומיות. ראשי הערים במדינת ישראל נוטים להאריך את כהונתם במשך זמן רב. השקיפות ברשויות המקומיות אינה רבה ואין ביקורת אמיתית של משרד הפנים על המתרחש שם. רוב המידע שאנו מקבלים על המתרחש שם מתקבל מכתבות עיתונאיות אשר מדווחות על פרשות שחיתות וכתבי אישום מפעם לפעם. אמון הציבור בפוליטיקה נמצא בירידה מאז שנות ה-70 וה-80. הדבר בא לידי ביטוי גם ברשויות המקומיות, על אחת כמה וכמה כאשר פרשיות שחיתות רבות עולות לכותרות לעיתים קרובות. קיימת חשיבות רבה לעמוד על הקשר שבין סמכותו של ראש העיר ובין מידת השחיתות ואם ימצא קשר כזה יהיה צורך בליצור תכניות אשר ינסו לבלום את התופעה. על מנת לענות כך יש צורך להבהיר את מידת סמכותו של ראש העיר קודם, הפרק השני יתאר בקצרה את מצב השחיתות ברשויות המקומיות כיום והפרק השלישי ידון בקשר בינם וימליץ על מחקרי המשך שיוכלו להמשיך שאת חקירת שאלת המחקר של עבודה זו.

שאלה והשערת מחקר

לאור האמור לעיל שאלתה מחקר היא **האם קיים קשר בין מידת סמכותו של ראש העיר ובין מידת השחיתות בין הרשויות המקומיות במדינת ישראל.**

מאחר ואין ספרות מחקר גדולה אשר עוסקת בפרשות השחיתות, בין השאר משום שמוסדות המדינה לא נוטים להזמין מחקרים אשר מבקרים את עצמם, אנסה לענות על שאלת המחקר באמצעות ניתוח תוכן של כתבות עיתונאיות, תחקירים עיתונאים, מאמרי דעה וכתבים של חוקרים ועיתונאים אשר מכירים את העולם מפנים ויכולים לשפוך אור, לפחות במידה מסוימת, לגבי התהליכים אשר מתרחשים בתוך המועצות המקומיות אותם אנו מבקשים ללמוד. אחת הבעיות אשור קשורות לשחיתות ברשויות המקומיות היא הקושי הרב בלהוכיח את השחיתות. אנו יודעים לזהות מקרים של שחיתות לפי התלונות שנפתחות כלפי ראשי העיירות. הבעייתיות בכך היא שתלונות שווא רבות מוגשות כנגד ראשי הערים, מסיבות שונות, ועל כן עלינו לנסות ולהבין מתוך הכאוס הזה, מהי מידת השחיתות האמתית. על מנת לעשות כן נוכל להתייחס אך ורק לתלונות אשר הפכו לכתבי אישום, כלומר נבדקו על ידי הרשויות ונמצאו כי יש בהם טעם ולא את תלונות השווא.

השערת המחקר היא שמאחר ואין הגבלה ממשית על סמכותו העירונית של ראש העיר ואין גוף שמבקר אותו, לצד חוסר שקיפות כללי ברשויות המקומיות, סמכותו של ראש העיר משחיתה אותו וריבוי האינטרסים שנלווה לתפקיד מביא לרמת השחיתות הגבוהה בקרב ראשי העיר במדינת ישראל.

פרק 1. סמכות של ראשות העיר

ראש עירייה הוא תואר לאחראי על הגוף הנבחר על ידי תושבי העיר לשם ניהולה. בישראל ראשי העיירות נבחרים אחר לחמש שנים בבחירות אישיות. במהלך הבחירות בוחרים ראשי העיר את הצבעתם בנוגע לראש העיר והצבעתם בנוגע למועצת העירייה בהצבעה נפרדת. ראש העירייה כפוף למשרד הפנים ועליו לנהל את ניהול העיר על פי הנחיות ורצונות ממשלתיות. ראש העיר אחראי על כל התפקידים המנהליים של העיר ולספק לתושבי העיר את השירותים שהם אמורים לקבל מתוקף היותם משלמי מסים. בין השאר תפקידי ראש העיר הם פיתוח העיר מבחינה תשתית, בנייה ציבורית, קליטת תושבים ומניעת זליגת תושבים לערים אחרות ותפקידים אחרים אשר קשורים לניהולה התקין של העיר(וייסבלאי, 2007).

לפי חוק הרשויות המקומיות של שנת 1975 ניתן לראש העיר להאציל כמה את סמכויותיו לחברי מועצה אחרים שעליהם לדאוג לביצוע המדיניות, כמו מנכ"ל העיירות. סמכותו אם כן היא לא רצה לבצע תכניות במסגרת הצרכים של העירייה אלא גם לתת סמכויות אחרות לבעלי תפקידים אחרים. יש בכך להוסיף על כוחו הרב ממילא של ראש העיר שיכול, מאז 1975, לחלק תפקידים נכספים לפי ראות עיניו. בישראל ראשי ערים מכהנים שנים רבות מאחר ואין חוק המגביל את מספר הכהונות או את השנים שראשי הערים יכולים להיבחר. בנוסף קיים חוק כי ניתן להדיח ראש עיר רק אם יש רוב לכך מטעם מועצת העם אשר עומד על 75%(דטל, 2010). קיימת הטענה כי יש קשר ישיר בין מידת השחיתות בעיר ובין אורך הכהונה של ראש העיר, מכיוון שהציבור מניח כי "כולם" מושחתים וכי זוהי עובדה וכל עוד הם רואים תמורות חיובית בעיר מבחינות שונות כמו תשתיות וייצוג ויזואלי של העיר, הם ממשיכים לבחור בראש העיר גם אם הוא נחשב למושחת(שדה ושכטר, 2013).

על מנת לרוץ לראשות העיר יש צורך בגיוס כספים רבים אשר יממנו את המרוץ לראשות העיר. האדם שמתמודד לרוב מזוהה עם מפלגה אשר מריצה אותו לראשות העיר או שהוא בעל ממון פרטי רב. על ראש העיר לקבל תרומות והוא עושה זאת על ידי קבלת תרומות מבעלי עסקים קבלנים וסוחרים. אלו כמובן נותנים את הכספים תמורת טובות הנאה מסוימות אשר הם מרווחים מכך וזוהי למעשה נקודת ההתחלה אשר גורמת לראש העיר להיות רווי באינטרסים שהוא צריך לתגמל, הן למפלגה והן לבעלי הממון אשר עזרו לו להיבחר וכך מתחילה כהונתו של ראש העיר מנקודת התחלה מאוד קלה מבחינת ההידרדרות לשחיתות(דטל, 2010).